Waterschap Noorderzijlvest

Leggerbeleid

juli 2022

Inhoudsopgave

1. Inleiding 5
1.1 Waarom dit leggerbeleid? 5
1.2 Leeswijzer 5
2. Wettelijke grondslagen en procedures 6
2.1 Juridische grondslagen leggers 6
2.2 Vaststellen en aanpassen leggerbeleid 6
2.3 Vaststellen en procedures leggers 6
2.3.1 Actualisatie van de leggers 6
2.3.2 Wijzigen van waterstaatswerken, onderhoudsplichtigen en onderhoudsverplichting 7
2.3.3 Geen beroep en nadeelcompensatie 7
2.3.4 Overgang Waterwet naar Omgevingswet 7
3. Algemene uitgangspunten leggers 8
3.1 De basis van de leggers 8
3.1.1 Basisregistratie Grootschalige Topografie 8
3.1.2 Beheerregister 8
3.2 Compleetheid en correctheid leggers 9
3.3 Relatie met de Waterschapsverordening 9

Deel A Beleid legger waterstaatswerken 10
1. Algemene uitgangspunten legger waterstaatswerken 11
1.1 Belang van het waterstaatswerk 11
1.2 Gegevens onderscheidend voor de waterstaatkundige functies 11
1.3 Normatieve gegevens 11
2. Leggerwaarden waterstaatswerken 12
2.1 Oppervlaktewaterlichamen 12
2.1.1 Categorie 12
2.1.2 Ligging 12
2.1.3 Vorm, afmeting en constructie 13
2.2 Bergingsgebieden 14
2.3 Waterkeringen 15
2.3.1 Categorie 15
2.3.2 Ligging 16
2.3.3 Vorm, afmeting en constructie 16
2.3.4 Omschrijving van de feitelijke toestand 18
2.4 Ondersteunende kunstwerken 19

2.4.1 Ligging 19
2.4.2 Vorm, afmeting en constructie 20

Deel B Onderhoudslegger 24
1. Algemene uitgangspunten onderhoudslegger 25
1.1 Onderhoudsplichtige (het 'wie') 25
1.2 Onderhoudsverplichting (het 'waar') 25
1.3 Onderhoudsvoorschriften (het 'wat') 26
1.4 Onderhoudsplicht (het 'waar' + het 'wat') 26
2 Onderhoudsplichtigen en onderhoudsverplichting 27
2.1 Welke werken zijn opgenomen in de onderhoudslegger 27
2.1.1 Waterstaatswerken 27
2.1.2 Overige werken 27
2.2 Welke informatie is opgenomen in de onderhoudslegger? 27
2.2.1 Waterstaatswerken 27
2.2.2 Overige werken 28

Bijlage 1: Begrippenlijst 29
Bijlage 2: Wettelijk kader 32

1. Inleiding

1.1 Waarom dit leggerbeleid?

Waterschap Noorderzijlvest zorgt voor veilig leven met water, voldoende water en gezond water. Om dat te bereiken stelt het waterschap eisen aan de waterstaatswerken in zijn beheergebied. Waterstaatswerken zijn oppervlaktewaterlichamen, bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken. De eisen aan deze waterstaatswerken zijn gericht op hun ligging, vorm, afmeting en constructie. Daarnaast is onderhoud nodig om het functioneren van waterstaatswerken te kunnen waarborgen. Hiervoor wijst het waterschap de onderhoudsplichtige en onderhoudsverplichting aan voor waterstaatswerken en voor overige werken die het functioneren van waterstaatswerken kunnen beïnvloeden.

De eisen aan waterstaatswerken zijn opgenomen in de legger waterstaatswerken. In de onderhoudslegger zijn de onderhoudsplichtige en onderhoudsverplichting aangewezen. Een legger is een bij besluit vastgesteld digitaal register van waterstaatswerken en overige werken, in de vorm van een geotechnische kaart met bijbehorende informatie. De functie van de leggers is om inzage te geven in de taken en verantwoordelijkheden van het waterschap en derden voor het beheer en onderhoud van de in de legger opgenomen werken.

Dit leggerbeleid geeft de uitgangspunten voor het vaststellen en wijzigen van beide leggers. Dit schept duidelijkheid over de wijze waarop het waterschap leggerbesluiten neemt. De gegevens die in de leggers zijn opgenomen, worden in het beleid gespecificeerd en toegelicht.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van dit algemene deel wordt ingegaan op de wettelijke grondslagen en procedures voor beide leggers. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op uitgangspunten voor de leggers.

In Deel A volgt het beleid voor de legger waterstaatswerken. Allereerst staan in hoofdstuk 1 specifieke uitgangspunten voor de legger waterstaatswerken beschreven. Daarna wordt in hoofdstuk 2 gespecificeerd welke gegevens in de legger waterstaatwerken worden opgenomen. Achtereenvolgens wordt ingegaan op oppervlaktewaterlichamen, bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken.

In deel B staat het beleid voor de onderhoudslegger beschreven. Het deel begint met specifieke uitgangspunten voor de onderhoudslegger in hoofdstuk 1. In hoofdstuk 2 staat een overzicht van de gegevens die in de onderhoudslegger worden opgenomen over onderhoudsplichtigen en de onderhoudsverplichting.

In bijlage 1 is een begrippenlijst opgenomen en in bijlage 2 het wettelijk kader voor de legger waterstaatswerken en de onderhoudslegger.

2. Wettelijke grondslagen en procedures

2.1 Juridische grondslagen leggers

Waterschappen zijn verplicht om een legger waterstaatswerken en onderhoudslegger vast te stellen. Voor de legger waterstaatswerken is deze verplichting, samen met de vereisten aan de legger, opgenomen in de Waterwet en in de opvolger van deze wet, de Omgevingswet[1]. Voor de onderhoudslegger is de verplichting opgenomen in de Waterschapswet[2]. Daarnaast stellen de provincies Groningen, Drenthe en Fryslân eisen aan de legger waterstaatswerken in de provinciale omgevingsverordeningen. De betreffende artikelen zijn opgenomen in bijlage 2.

In de omgevingsverordeningen geven de provincies aan welke informatie over waterstaatswerken moet worden opgenomen, zoals dwarsprofielen en lengteprofielen. Daarnaast stelt de provincie Groningen bijvoorbeeld een termijn van 10 jaar aan de geldigheid van de legger waterstaatswerken.

De provincies verlenen in de omgevingsverordeningen ook vrijstellingen voor het opnemen van gegevens in de legger waterstaatswerken. Dit kan voor waterstaatswerken die zich naar hun aard of functie niet lenen voor het omschrijven van die elementen, of die geringe afmetingen hebben. Zo kan het bijvoorbeeld onevenredig belastend zijn om voor elke greppel of sloot de afmetingen op de legger vast te leggen. In de legger staan de gegevens die belangrijk zijn voor het borgen van de beheertaken van het waterschap.

2.2 Vaststellen en aanpassen leggerbeleid

Het algemeen bestuur is bevoegd om het leggerbeleid vast te stellen en de beleidsregels aan te passen. Het dagelijks bestuur is bevoegd om beleidsregels nader uit te werken. Het dagelijks bestuur is ook bevoegd om in bijzondere gevallen af te wijken van de beleidsregels als hiertoe aanleiding is.

2.3 Vaststellen en procedures leggers

2.3.1 Actualisatie van de leggers

Waterschap Noorderzijlvest streeft ernaar de leggers elk jaar te actualiseren. De meest recente gegevens worden hiermee verwerkt in de leggers (zie paragraaf 2.3.1) en vastgesteld. Leggers kunnen om verschillende redenen worden aangepast:

- er is een nieuw waterstaatswerk aangelegd of een waterstaatswerk gewijzigd;
- er zijn nieuwe normen voor waterstaatswerken vastgesteld[3];
- er zijn onderhoudsplichtigen of – verplichtingen aangewezen of gewijzigd.

Bij actualisatie kunnen tenslotte ook geconstateerde fouten en omissies in de bestaande leggers worden aangepast. Wijzigingen in gegevens worden bijgehouden in het beheerregister (zie paragraaf 3.1). Bij het actualiseren van een legger worden deze wijzigingen overgenomen in de legger. Vóór het vaststellen van een legger wordt deze 6 weken ter inzage gelegd, in deze periode hebben belanghebbenden de mogelijkheid een zienswijze in te dienen[4].

---

[1] Artikel 5.1 Waterwet en artikel 2.39 Omgevingswet.
[2] Artikel 78 lid 2 Waterschapswet.
[3] De legger waterstaatswerken geeft aan waaraan waterstaatswerken moet voldoen volgens normen van het waterschap, provincies of Rijk. Deze overheden kunnen met een besluit de normen aanpassen. Als gevolg daarvan past het waterschap ook de gegevens in het beheerregister en de legger waterstaatswerken aan.
4 Volgens de procedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht

2.3.2 Wijzigen van waterstaatswerken, onderhoudsplichtigen en onderhoudsverplichting

Het vaststellen van de legger waterstaatswerken is geen besluit tot het wijzigen van (een) waterstaatswerk(en). Ook het vaststellen van de onderhoudslegger is geen besluit tot het aanwijzen of wijzigen van onderhoudsplichtigen of -verplichtingen. Wanneer het waterschap of een andere partij een waterstaatswerk wil aanpassen, of het waterschap een onderhoudsplichtige of –verplichting wil aanwijzen of wijzigen moet een van de volgende procedures doorlopen worden:

- een projectplan Waterwet[5];
- een projectbesluit[6];
- een vergunning of melding eigen dienst[7];
- een vergunning of melding door derden;
- een aanwijzingsbesluit onderhoudsplicht;
- een toestemmingsvrije wijziging[8].

2.3.3 Geen beroep en nadeelcompensatie

Het besluit tot vaststellen van een legger is uitgesloten van bezwaar en beroep als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tegen de vaststelling van de legger kan daarom niet geprocedeerd worden. Deze mogelijkheid wordt gegeven bij besluiten die leiden tot wijziging van een waterstaatswerk, onderhoudsplichtige of -verplichting (paragraaf 2.3.2). Een legger is daarmee een beschrijvend document en is niet gericht op rechtsgevolg.

Om dezelfde reden geldt voor het vaststellen van een legger ook geen nadeelcompensatie regeling. Een legger heeft geen rechtstreekse gevolgen voor burgers en bedrijven. Daarom zijn leggers niet als schadeoorzaak aangewezen in de Omgevingswet.

2.3.4 Overgang Waterwet naar Omgevingswet

Met de ingang van de Omgevingswet zijn er een aantal veranderingen voor leggers, waar in dit beleid op wordt geanticipeerd.

- Onder de Omgevingswet kan een legger geen beschermingszone meer vastleggen of wijzigen. Die zones gaan als beperkingengebied deel uitmaken van de Waterschapsverordening. Het overgangsrecht voor de beschermingszones is geregeld via het overgangsrecht van de Waterschapsverordening. Als een beschermingszone onder de Waterwet onherroepelijk is, blijft dit gelden tot in de Waterschapsverordening een beperkingengebied is opgenomen. Zolang de Omgevingswet niet is vastgesteld, geldt de verplichting tot het vaststellen van de legger waterstaatswerken zoals omschreven in de Waterwet.
- Wanneer in de toekomst wordt besloten de legger waterstaatswerken en/of de onderhoudslegger te gaan ontsluiten via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), moeten waterstaatswerken en overige werken als vlak worden opgenomen op de kaart.

---

[5] Het vaststellen van een projectplan Waterwet blijft mogelijk tot het moment waarop de Omgevingswet in werking treedt.
[6] Het nemen van een projectbesluit is mogelijk wanneer de Omgevingswet in werking treedt.
[7] Het aanvragen en verlenen van een vergunning eigen dienst of het doen van een melding eigen dienst is mogelijk wanneer de Omgevingswet in werking treedt.
[8] Een wijziging zonder melding of vergunning is mogelijk als er geen vergunning- of meldplicht geldt. Of er een vergunning- of meldplicht geldt is opgenomen in de Waterschapsverordening.

3. Algemene uitgangspunten leggers

3.1 De basis van de leggers

3.1.1 Basisregistratie Grootschalige Topografie

De Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) is de ondergrond voor de leggers. Met de invoering van de BGT is een kwalitatief hoogwaardige landsdekkende registratie beschikbaar gekomen van ruimtelijke objecten en hun fysieke voorkomen. Deze basis is door waterschap Noorderzijlvest doorgevoerd op grond van de Wet basisregistratie grootschalig topografie. Op deze ondergrond wordt de informatie van de leggers gepresenteerd (zie figuur 1). Het waterschap kiest ervoor om de gegevens vanuit beide leggers samen te presenteren op één leggerkaart.

Figuur 1. Oppervlaktewaterlichamen op de BGT ondergrond.

3.1.2 Beheerregister

De brondata voor de legger waterstaatswerken en de onderhoudslegger komt uit het *beheerregister*. Het beheerregister bevat de basisdata over de waterstaatswerken en overige werken in het beheergebied van het waterschap die voor het watersysteem- en zuiveringsbeheer van belang zijn. Naast de gegevens voor waterstaatswerken en overige werken beschreven in dit leggerbeleid, zijn in het beheerregister zoveel mogelijk de actuele feitelijke gegevens van deze werken opgenomen. Het beheerregister vormt daarmee de basis voor het dagelijks beheer en onderhoud van het waterschap. Het beheerregister heeft echter geen juridische status.

Het beheerregister wordt voornamelijk gevoed door verleende vergunningen, projectplannen, projectbesluiten, opleveringscontroles van werken die vergunningsvrij zijn aangelegd en door beheer- en onderhoudswerkzaamheden in het veld. Daarnaast worden de resultaten van uitgevoerde opnames, veldinventarisaties en landmetingen in het beheerregister opgenomen.

Gegevens uit het beheerregister worden digitaal ontsloten door het waterschap en zijn daarnaast op te vragen bij het waterschap.

3.2 Compleetheid en correctheid leggers

In de legger staat een grote hoeveelheid gegevens. Het waterschap streeft naar een complete en correcte legger. Echter, niet voor alle waterstaatswerken zijn alle (normatieve) gegevens beschikbaar. Daarnaast zullen er soms fouten zitten in de gegevens. Het waterschap wil omissies en fouten graag verbeteren. Betrokkenen kunnen onjuistheden melden onder vermelding van de code van het waterstaatswerk. Op deze manier kan de legger in een lopend proces steeds verder worden verbeterd.

Zolang de gegevens niet beschikbaar zijn, worden de betreffende velden leeg gelaten. In de legger wordt een opmerking toegevoegd dat de ontbrekende gegevens nog vastgesteld worden.

3.3 Relatie met de Waterschapsverordening

De legger waterstaatswerken en onderhoudslegger bieden samen met de Waterschapsverordening bescherming aan waterstaatswerken en daarmee de verschillende functies van het waterbeheer.

- *Legger voor waterstaatswerken*. De legger beschrijft waaraan waterstaatswerken moeten voldoen. Het gaat daarbij om de ligging, vorm, afmeting en constructie.
- *Onderhoudslegger*. De onderhoudslegger bevat de aanwijzing van onderhoudsplichtigen en de onderhoudsverplichtingen binnen het beheergebied.
- *Waterschapsverordening*. De verordening stelt regels voor activiteiten in, op of in de buurt van waterstaatswerken, gekoppeld aan beperkingengebieden. Daarnaast bevat de verordening regels voor het beheer en onderhoud van waterstaatswerken en zuiveringstechnische werken.

Deel A Beleid legger waterstaatswerken

1. Algemene uitgangspunten legger waterstaatswerken

In de legger waterstaatswerken wordt vastgelegd waaraan waterstaatswerken qua ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen. De ligging van waterstaatswerken wordt geografisch weergegeven op de legger. Bij het selecteren van een waterstaatswerk op de kaart worden vervolgen de aanvullende gegevens over vorm, afmeting en constructie getoond (het digitale register). Dit hoofdstuk geeft een aantal algemene uitgangspunten voor de gegevens die worden opgenomen in de legger.

1.1 Belang van het waterstaatswerk

Van alle waterstaatswerken in beheer bij het waterschap wordt de ligging opgenomen in de legger. Informatie over vorm, afmeting en constructie wordt opgenomen afhankelijk van de aard en functie van het waterstaatswerk. In de provinciale omgevingsverordeningen kunnen een aantal waterstaatswerken worden vrijgesteld, omdat die zich naar aard of functie of vanwege geringe afmetingen niet lenen voor het omschrijven van die elementen. In hoofdstuk 2 wordt per waterstaatswerk aangegeven of (en welke) gegevens over vorm, afmeting en constructie worden opgenomen.

1.2 Gegevens onderscheidend voor de waterstaatkundige functies

Wanneer gegevens over vorm, afmeting en/of constructie worden opgenomen in de legger, zijn dit alleen gegevens die onderscheidend zijn voor de waterstaatkundige functies. Een duiker heeft bijvoorbeeld als functie de aan- en afvoer van water. De grootte van de doorstoomopening is hierbij van belang en wordt gespecificeerd in de legger. Materiaalkeuze is voor de waterstaatkundige functie echter niet onderscheidend. Een betonnen en kunststof duiker van dezelfde diameter functioneren praktisch gelijk. Deze informatie staat daarom niet in de legger. De informatie is wel opgenomen in het beheerregister (zie hoofdstuk 3 van het algemene deel) van het waterschap en hieruit op te vragen.

1.3 Normatieve gegevens

In de legger worden de normatieve gegevens van waterstaatswerken vastgelegd: de minimaal benodigde theoretische afmetingen of kenmerken. Deze minimaal benodigde afmetingen of kenmerken zijn gebaseerd op de normen voor waterstaatswerken in relatie tot de functies. Denk bijvoorbeeld aan normen voor overstromings- en faalkans voor waterkeringen, normen voor waterafvoer en normen voor wateroverlast. De werkelijke afmetingen in het veld moeten in principe groter zijn dan of gelijk aan de normatieve afmetingen.

Veel waterstaatswerken worden periodiek getoetst aan de normen. Uit de beoordeling kan blijken dat een waterstaatswerk niet meer aan de normen voldoet. De oorzaak kan liggen in een wijziging van de norm of een wijziging van het waterstaatswerk (inklinking, aanslibbing, etc.). Bij een onderschrijding van de normatieve afmeting wordt gekeken naar mogelijke maatregelen, zoals het verruimen van het doorstroomprofiel van een watergang of versterken/verhogen van de waterkering.

2. Leggerwaarden waterstaatswerken

In dit hoofdstuk staat beschreven welke gegevens worden opgenomen in de legger voor waterstaatswerken. Achtereenvolgens wordt ingegaan op oppervlaktewaterlichamen, bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken.

2.1 Oppervlaktewaterlichamen

Een oppervlaktewaterlichaam is een samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, en de bijbehorende bodem en oevers, alsmede flora en fauna. Voorbeelden van oppervlaktewaterlichamen zijn kanalen, meren en beken. Van oppervlaktewaterlichamen wordt de volgende informatie opgenomen in de legger:

1. categorie (primair, secundair of tertiair);
2. ligging;
3. vorm, afmeting en constructie.

2.1.1 Categorie

De oppervlaktewaterlichamen opgenomen in de legger zijn ingedeeld in de volgende categorieën[9]:

- Primair oppervlaktewaterlichaam: wateren waaraan het waterschap een belangrijke functie toekent in de waterafvoer, wateraanvoer of waterberging. Hieronder valt bijvoorbeeld het boezemsysteem;
- Secundair oppervlaktewaterlichaam: wateren die een functie hebben in de waterafvoer, wateraanvoer of waterberging van percelen van meerdere belanghebbenden.
- Tertiaire oppervlaktewaterlichamen. Dit zijn wateren die een functie hebben in de wateraanvoer, waterafvoer en/of waterberging voor terreinen waarvan de onderhoudsplichtige enkel zelf belanghebbende is. Ze staan in directe of indirecte verbinding met secundaire of primaire wateren. Daarnaast zijn dit ook de wateren die geen functie hebben voor wateraanvoer, waterafvoer en/of waterberging maar die wel van enig substantiële omvang zijn voor een doelmatige bescherming en verbetering van de fysisch-chemische en ecologische kwaliteit van het watersysteem.

2.1.2 Ligging

Oppervlaktewaterlichamen worden in de legger ingetekend als een lijn op het hart van het watervlak. De lijn van primaire oppervlaktewaterlichamen is samengesteld uit verschillende vakken. Binnen een vak heeft het waterlichaam een zelfde profiel. De afvoerrichting wordt aangegeven door middel van een pijl (zie figuur A 1).

Wanneer in de toekomst wordt besloten de legger waterstaatswerken te ontsluiten via het DSO (zie algemene deel paragraaf 2.3.4) worden oppervlaktewaterlichamen opgenomen als een vlak.

[9] De definities die waterschap Noorderzijlvest hiervoor aanhoudt zijn opgenomen in ons beleid dat ziet op beheer van het watersysteem.

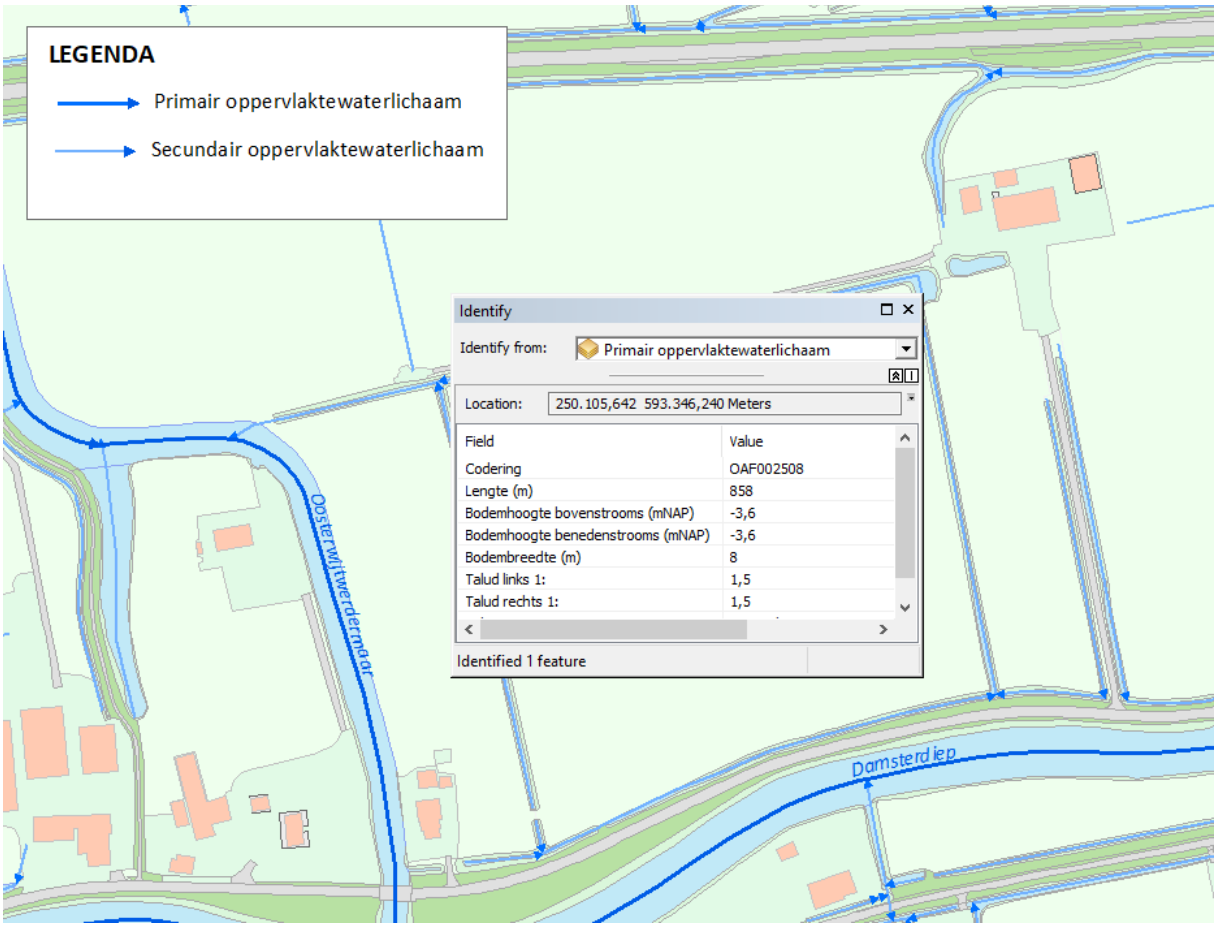

Figuur A 1. Oppervlaktewaterlichamen in de legger.

2.1.3 Vorm, afmeting en constructie

Voor primaire oppervlaktewaterlichamen worden normatieve gegevens over vorm, afmeting en constructie weergegeven. Dit zijn de minimale afmetingen en kenmerken die de oppervlaktewaterlichamen moeten hebben voor de waterstaatkundige functie(s) (zie paragraaf 1.3). Ze zijn gebaseerd op de normen[10] voor bijvoorbeeld waterafvoer, wateroverlast en wateraanvoer. Voor secundaire en tertiaire watergangen wordt alleen de ligging opgenomen.

De vorm en afmeting van een oppervlaktewaterlichaam worden gedefinieerd door het dwarsprofiel. Deze loopt bij een watergang van insteek tot insteek. Met de insteek wordt bedoeld, de plek waar de schuine oever (het talud) overgaat in het horizontaal gelegen maaiveld (zie figuur A 2). Hiermee zijn (natuurvriendelijke) oevers onderdeel van het oppervlaktewaterlichaam. In de BGT wordt het oppervlaktewaterlichaam weergegeven door het waterdeel plus het ondersteunend waterdeel (talud). Bij een water als het Lauwersmeer is het oppervlaktewaterlichaam minder makkelijk te onderscheiden, maar ook hier wordt uitgegaan van het waterdeel en het eventueel aanwezige ondersteunend waterdeel (talud) uit de BGT[11].

[10] De normen die waterschap Noorderzijlvest hiervoor aanhoudt zijn opgenomen in ons beleid dat ziet op beheer van het watersysteem.
[11] Vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet maken droge oevergebieden geen onderdeel meer uit van het oppervlaktewaterlichaam.

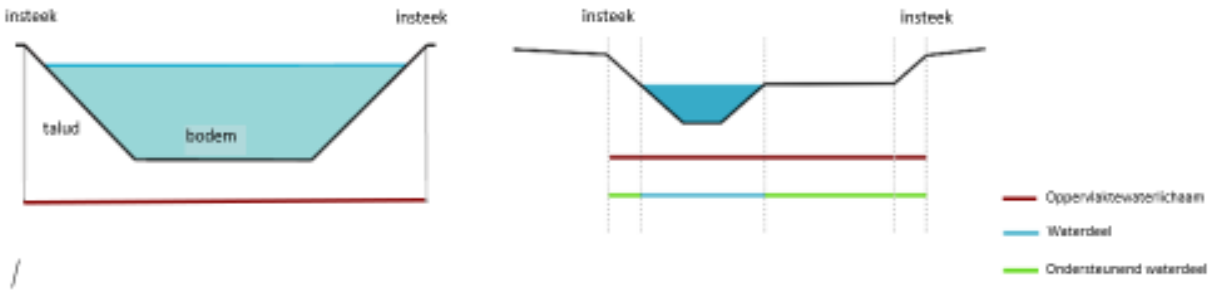

Figuur A 2. Een oppervlaktewaterlichaam loopt van insteek tot insteek (links). Een ondersteunend waterdeel is ook onderdeel van het oppervlaktewaterlichaam (rechts).

De constructie bestaat uit grond (zoals zand, klei of veen). Dit is niet onderscheidend en wordt daarom niet opgenomen in de legger. Ondersteunende kunstwerken, zoals oeververdedigingswerken, worden apart opgenomen in de legger.

Een primair oppervlaktewaterlichaam wordt per vak gedefinieerd aan de hand van de volgende gegevens:

- naam oppervlaktewaterlichaam;
- codering van het oppervlaktewaterlichaam;
- lengte vak oppervlaktewaterlichaam in meter;
- bodemhoogte begin traject (bovenstrooms) in meter NAP;
- bodemhoogte einde traject (benedenstrooms) in meter NAP;
- bodembreedte in meter;
- talud hoogte- breedte verhouding linker- en rechteroever;
- natuurvriendelijke oever aangelegd (onder andere plasbermen).

2.2 Bergingsgebieden

Een bergingsgebied is bestemd voor tijdelijke berging van water wanneer dit nodig is. Aan het gebied is hiervoor een waterstaatskundige functie toegekend, maar het is geen oppervlaktewaterlichaam. Een bergingsgebied bestaat feitelijk uit één of meerdere oppervlaktewaterlichamen en droge delen die mogen inunderen (overstromen). Het gebied wordt vaak begrensd door keringen. Bergingsgebieden worden aangewezen door de provincies.

Van bergingsgebieden wordt in de legger alleen de ligging (ruimtelijke begrenzing) en het bergend vermogen opgenomen.

De bergingsgebieden worden als vlak ingetekend op de legger (figuur A 3) en de volgende gegevens worden in het digitale register opgenomen:

1. naam bergingsgebied;
2. codering van het bergingsgebied
3. bergend vermogen (m^3);

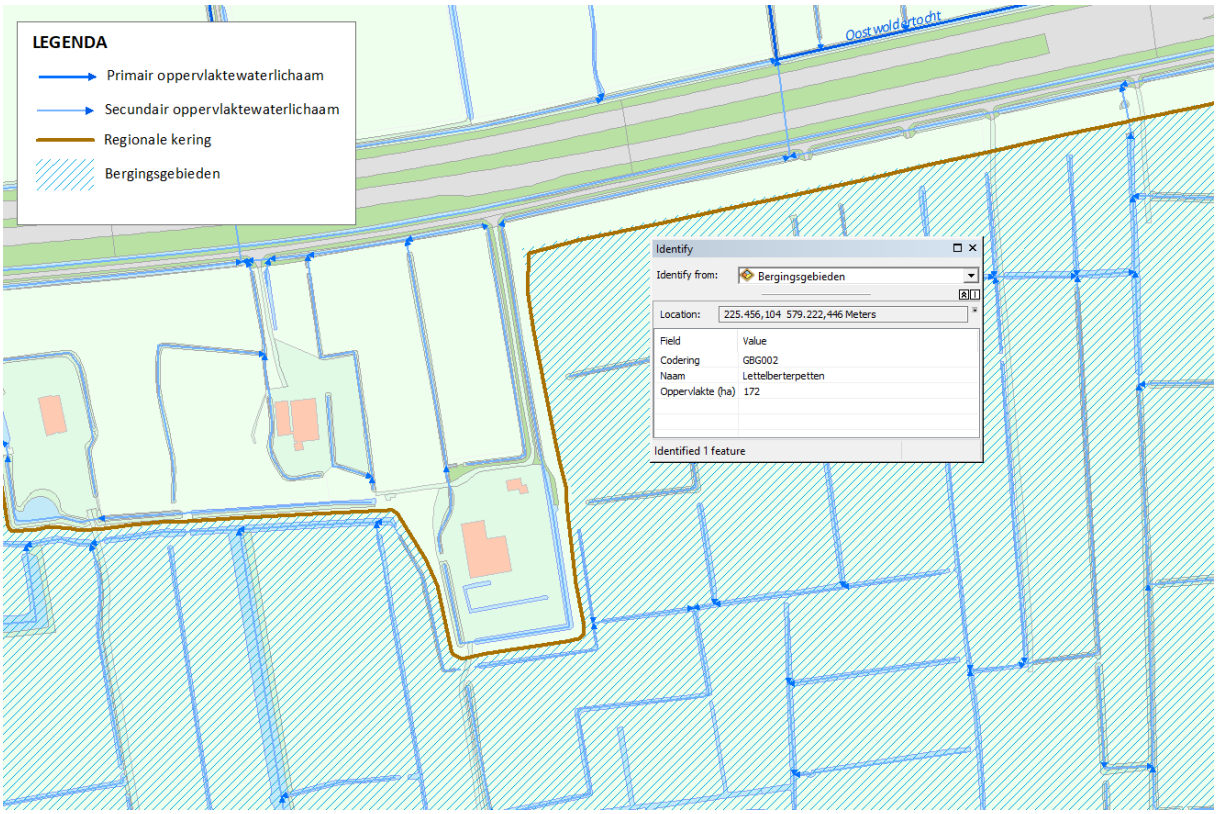

Figuur A 3. Bergingsgebieden in de legger (illustratief).

2.3 Waterkeringen

Voor de bescherming tegen overstromingen heeft het waterschap waterkeringen in beheer. Waterkeringen zijn kunstmatige hoogten, (gedeelten van) natuurlijke hoogten of hooggelegen gronden (inclusief ondersteunende kunstwerken) die een waterkerende of mede waterkerende functie hebben. De ondersteunende kunstwerken staan apart beschreven in paragraaf 2.4.

Van waterkeringen wordt de volgende informatie opgenomen in de legger[12]:

1. categorie (primair, regionaal of overig);
2. ligging;
3. vorm, afmeting en constructie;
4. omschrijving van de feitelijke toestand.

2.3.1 Categorie

Waterkeringen worden onderverdeeld in de volgende categorieën:

- Primaire waterkeringen: waterkeringen met een nationaal belang voor de waterveiligheid. Het Rijk wijst deze keringen aan en normeert ze in de Omgevingswet;
- Regionale waterkeringen: keringen met een regionaal belang voor de waterveiligheid. De provincie wijst deze waterkeringen aan en normeert ze in de Provinciale Omgevingsverordening.
- Overige waterkeringen: alle niet-primaire en niet-regionale waterkeringen. Het waterschap wijst deze keringen aan in de Waterschapsverordening.

[12] Onder de Omgevingswet wordt in de legger geen kernzone of beschermingszone meer opgenomen. Deze zones gaan als beperkingengebied deel uitmaken van de Waterschapsverordening.

2.3.2 Ligging

De ligging van keringen wordt in de legger aangegeven met de middenkruinlijn (zie figuur A 4). Keringen zijn samengesteld uit verschillende keringvakken. Binnen een keringvak heeft de kering een zelfde profiel.

Wanneer in de toekomst wordt besloten de legger waterstaatswerken te ontsluiten via het DSO (zie algemene deel paragraaf 2.3.4) worden keringen opgenomen als een vlak.

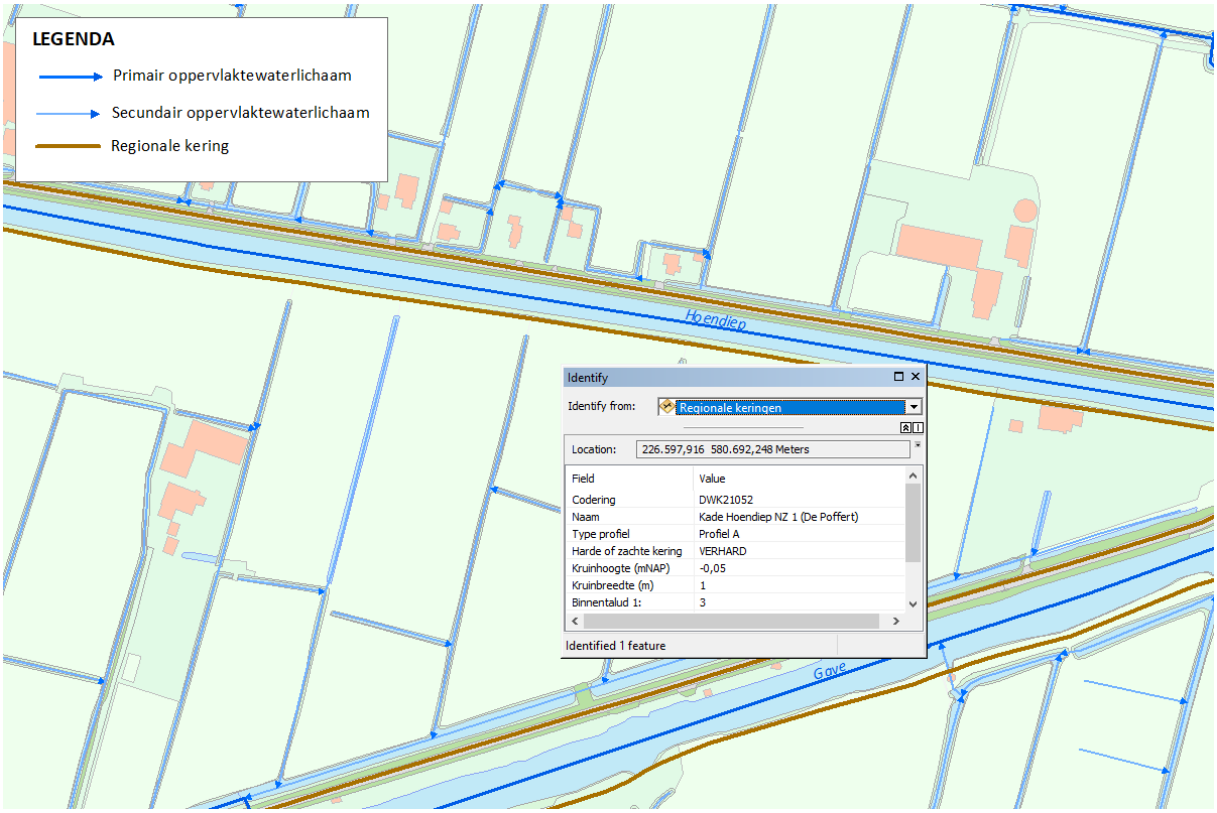

Figuur A 4. Voorbeeld van een regionale kering in de legger.

2.3.3 Vorm, afmeting en constructie

Voor het vastleggen van de vorm en afmeting van de keringen wordt het normatieve (minimale wettelijke) profiel opgenomen in de legger (zie paragraaf 1.3). Het normatieve profiel is in principe kleiner dan het profiel dat in werkelijkheid is aangelegd, het beheerprofiel (zie figuur A 5). Voor primaire keringen is het normatieve profiel gebaseerd op de normatieve omgevingswaarde[13]. Voor regionale en overige keringen is een theoretisch minimaal profiel bepaald (zie figuur A 6)[14]. Het leggerprofiel beschrijft het normatieve profiel van binnenteen tot buitenteen.

[13] Deze term wordt in de Omgevingswet gebruikt voor de *'ten hoogste toelaatbare kans per jaar op verlies van waterkerend vermogen waardoor het door het dijktraject beschermde gebied overstroomt op een zodanige wijze en in zodanige mate dat dit leidt tot dodelijke slachtoffers of substantiële economische schade'.* In de Waterwet wordt de term ondergrenswaarde gebruikt. Om de normatieve omgevingswaarde te bepalen worden de landelijke veiligheidsnormen (Waterwet/ Omgevingswet) en richtlijnen aangehouden.

[14] Hiervoor worden de provinciale veiligheidsnormen aangehouden. De uitgangspunten voor het opstellen van een normatieve profiel zijn vastgesteld door het dagelijks bestuur van Waterschap Noorderzijlvest.

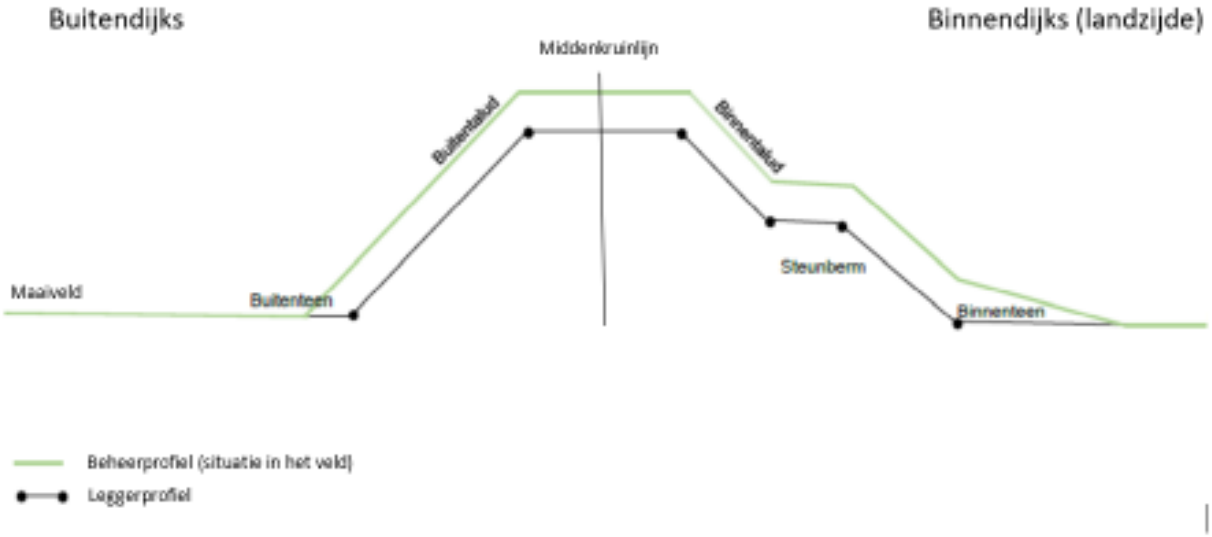

Figuur A 5. Normatief profiel primaire kering (leggerprofiel) versus beheerprofiel.

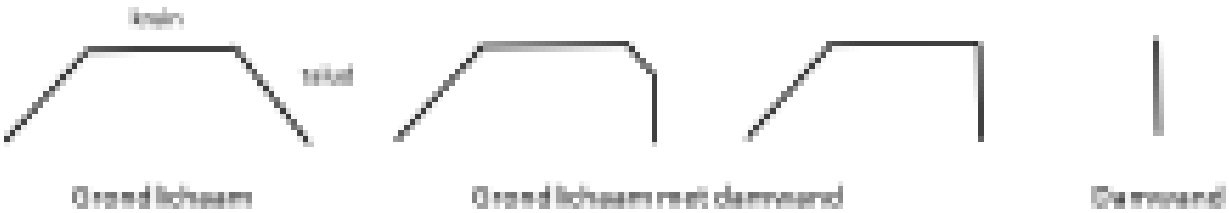

Figuur A 6. Typen normatieve profielen voor regionale keringen.

De constructie van de keringen bestaat meestal in de basis uit een grondlichaam van zand en klei. Dit is niet onderscheidend en wordt daarom niet opgenomen in de legger. Voor primaire keringen wordt in de legger wel informatie opgenomen over de constructieve bekleding. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen harde bekleding, zachte bekleding of deels harde en deels zachte bekleding. Voor regionale en overige keringen wordt voor de gehele kering aangegeven of deze hard of zacht is.

In geval van damwanden worden deze apart als ondersteunend kunstwerk aangegeven in de legger. Voor regionale keringen en overige keringen wordt aan deze zijde geen taludhelling meer gespecificeerd in de legger. In het geval dat de constructie van de kering een damwand is (of een gebouw), wordt dit weergegeven als harde kering en wordt de kerende hoogte opgenomen als hoogte van de kruin.

In de legger wordt voor primaire keringen per keringvak aangegeven (zie ook figuur A 7):

- unieke identificatiecode waterkering;
- naam waterkering;
- hoogte van de kruin in meter NAP;
- breedte van de kruin in meter;
- constructieve bekleding kruin;
- hoogte van eventuele binnenbermen en buitenbermen in meter NAP;
- breedte van eventuele binnenbermen en buitenbermen in meter;

- constructieve bekleding bermen;
- talud hoogte-breedte verhouding voor binnentaluds en buitentaluds;
- constructieve bekleding taluds.

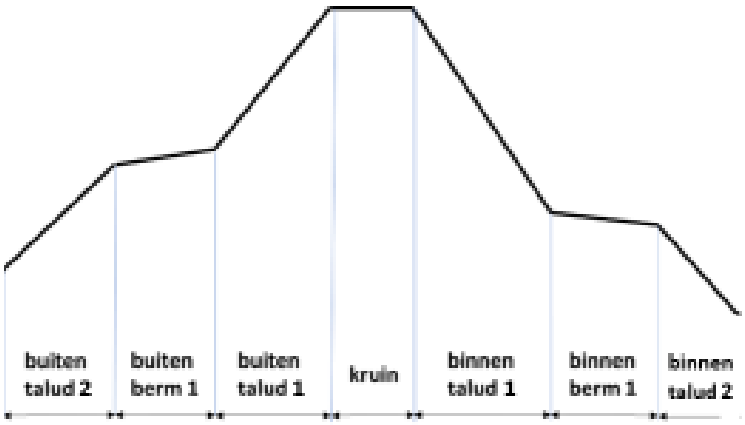

Figuur A 7. Schematisering normatief profiel primaire kering.

In de legger wordt per keringvak voor regionale en overige keringen opgenomen:
- unieke identificatiecode waterkering;
- naam waterkering;
- type profiel;
- harde of zachte kering;
- hoogte van de kruin in meter NAP;
- breedte van de kruin in meter;
- talud hoogte- breedte verhouding voor binnentalud en buitentalud.

2.3.4 Omschrijving van de feitelijke toestand

Vanuit de zorgplicht waterkeringen voert het waterschap jaarlijks een schouw en/of inspectie uit. De resultaten hiervan worden verwerkt in een daaraan gerelateerde rapportage. Deze rapportage geeft een goed inzicht in de feitelijke toestand van de keringen. Vanuit de legger wordt een link opgenomen naar deze rapportage.

2.4 Ondersteunende kunstwerken

Ondersteunende kunstwerken zijn civieltechnische constructies met een waterstaatkundige functie. Ze zijn ondersteunend aan de watersysteembeheertaken van het waterschap.

Voor oppervlaktewaterlichamen en bergingsgebieden gaat het in eerste instantie om de peil regulerende en peil scheidende kunstwerken. Deze worden gebruikt voor bijvoorbeeld peilbeheer en de aan- en afvoer van water. Hieronder vallen gemalen, sluizen, stuwen, stuwende duikers, inlaten en peilscheidingen. Andere ondersteunende kunstwerken voor het beheer van oppervlaktewaterlichamen en bergingsgebieden zijn duikers, sifons en onderleiders en oeververdedigingswerken.

Voor waterkeringen gaat het om objecten in, op of bij de waterkering die het waterkerende vermogen van de waterkering in stand houden. Dit zijn coupures, schermdijken en strekdammen/geleidedammen, afsluitmiddelen op kunstwerken door de waterkering, oeververdedigingswerken en (keer)sluizen. Wanneer ondersteunende kunstwerken voor verschillende beheertaken dienen, zijn deze eenmaal integraal beschreven.

Tenslotte worden vanuit de beheertaak voor de ecologische waterkwaliteit vispassages en helofytenfilters opgenomen in de legger.

Van ondersteunende kunstwerken wordt in de legger de volgende informatie opgenomen:
1. Ligging;
2. Vorm, afmeting en constructie.

2.4.1 Ligging

Voor alle ondersteunende kunstwerken in beheer van het waterschap wordt de ligging opgenomen in de legger. De ondersteunende kunstwerken worden opgenomen als punt, lijn of vlak. In figuur A 8 staat een overzicht van symbolen die in de legger worden gebruikt.

Figuur A 8. Overzicht symbolen voor ondersteunende kunstwerken in de legger.

2.4.2 Vorm, afmeting en constructie

Gegevens over vorm, afmeting en constructie worden opgenomen voor:

- alle ondersteunende kunstwerken in primaire oppervlaktewaterlichamen;
- ondersteunende kunstwerken in secundaire oppervlaktewaterlichamen met een peil regulerende of peil scheidende functie.

Voor de overige ondersteunende kunstwerken wordt alleen de ligging opgenomen.

In de legger zijn alleen die gegevens over vorm, afmeting en constructie opgenomen die onderscheidend zijn voor de waterstaatkundige functie, zie ook paragraaf 1.2. Hieronder wordt per kunstwerk aangegeven welke gegevens dat zijn.

Gemalen

Een gemaal dient om water te verplaatsen, dit kan zijn vanwege een wateroverschot (afvoer) of een waterbehoefte (aanvoer) of ter circulatie (waterkwaliteit). Van oppervlaktewatergemalen worden de volgende kenmerken opgenomen:

1. unieke identificatiecode;
2. naam van het gemaal;
3. functie van het gemaal;
4. theoretische maximale pompcapaciteit in m^3 per minuut;
5. afsluitmiddelen voor waterveiligheid.

Sluizen

Er zijn verschillende typen sluizen die (tevens) een waterstaatkundige functie hebben: keersluis, spuisluis, inlaatsluis, schutsluis. Deze sluizen zijn bedoeld om eenzijdig of tweezijdig water te keren. Van waterstaatkundig functionerende sluizen worden de volgende kenmerken opgenomen:

1. unieke identificatiecode;
2. naam van de sluis;
3. sluistype;
4. doorstroombreedte per sluiscomplex in meter;
5. bodemhoogte in meter NAP;
6. kerende hoogte in meter NAP voor waterveiligheid;

Stuwen

Een stuw is een vaste of beweegbare constructie die dient om de waterstand bovenstrooms van de constructie te regelen. Van stuwen in primaire en secundaire oppervlaktewaterlichamen worden de volgende kenmerken opgenomen:

1. unieke identificatiecode;
2. naam;
3. type stuw;
4. vorm doorstroomopening;
5. breedte doorstroomopening in meter;
6. minimale overstorthoogte in meter NAP;
7. maximale overstorthoogte in meter NAP;

Stuwende duikers

Een stuwende duiker is een duiker met een opstuwende werking voor water bovenstrooms. Voor stuwende duikers in primaire en secundaire oppervlaktewaterlichamen worden de volgende kenmerken opgenomen:

1. unieke identificatiecode;
2. naam;
3. vorm doorstroomopening;
4. hoogte doorstroomopening in meter;
5. breedte doorstroomopening in meter;
6. lengte stuwende duiker in meter;
7. hoogte binnen onderkant buis bovenstrooms in meter NAP;
8. hoogte binnen onderkant buis benedenstrooms in meter NAP.

Inlaten

Inlaten zijn duikers, sifons en onderleiders met een afsluitklep die dienen om water onder vrij verval te kunnen aanvoeren naar een watergang met een lager peil. De duikers, sifons en onderleiders zijn hieronder apart opgenomen, van de afsluitklep worden de volgende kenmerken opgenomen:

1. unieke identificatiecode;
2. naam;
3. type afsluitmiddel;
4. afsluitmiddelen voor waterveiligheid.

Peilscheidingen

Onder peilscheidingen vallen onder andere gronddammen, pendammen en schotten van bijvoorbeeld beton, staal, hout of grond. Voor peilscheidingen in primaire en secundaire oppervlaktewaterlichamen worden de volgende kenmerken opgenomen:

1. unieke identificatiecode;
2. materiaal van de peilscheiding.

Duikers

Een duiker heeft als doel een wederzijdse verbinding tussen oppervlaktewater te maken. Van duikers in primaire oppervlaktewaterlichamen of duikers in- of uitstromend op primaire oppervlaktewaterlichamen worden de volgende kenmerken opgenomen:

1. unieke identificatiecode;
2. vorm doorstroomopening;
3. hoogte doorstroomopening in meter;
4. breedte doorstroomopening in meter;
5. lengte duiker in meter;
6. hoogte binnen onderkant buis bovenstrooms in meter NAP;
7. hoogte binnen onderkant buis benedenstrooms in meter NAP.

Sifons en onderleiders

Een sifon of onderleider is een constructie om twee wateren met elkaar te verbinden, met een verlaagd middengedeelte. Van sifons en onderleiders in primaire oppervlaktewaterlichamen of in- of uitstromend op primaire oppervlaktewaterlichamen worden de volgende kenmerken opgenomen:

1. unieke identificatiecode;
2. vorm doorstroomopening;

3. hoogte doorstroomopening in meter;
4. breedte doorstroomopening in meter;
5. lengte sifon/onderleider in meter;
6. hoogte binnen onderkant buis bovenstrooms in meter NAP;
7. hoogte binnen onderkant buis benedenstrooms in meter NAP;
8. hoogte laagste binnen onderkant buis in meter NAP

Oeververdedigingswerken

Oeververdedigingswerken zijn bedoeld om afkalving en afschuiving van talud en oever te voorkomen. Alleen oeververdedigingswerken met een waterstaatkundige functie worden opgenomen als ondersteunend kunstwerk. Dat is het geval wanneer ze het doorstroomprofiel van een oppervlaktewaterlichaam en/of de waterkerende functie van een kering borgen[15]. Voor deze oeververdedigingswerken in primaire oppervlaktewateren worden de volgende kenmerken opgenomen:

1. unieke identificatiecode;
2. type oeververdedigingswerk;
3. lengte oeververdedigingswerk in meter;
4. materiaal oeververdedigingswerk.

Coupures

Een coupure is een afsluitbare doorgang door de waterkering op de plek waar bijvoorbeeld een weg een waterkering kruist. In geval van hoog water moet deze plek op de kerende hoogte worden gebracht. Van coupures worden de volgende kenmerken opgenomen:

1. unieke identificatiecode;
2. soort coupure;
3. kerende hoogte in meter NAP;
4. drempelhoogte in meter NAP.

Schermdijken en strekdammen/geleidedammen

Schermdijken worden aangelegd om de golfslag op de kering te verminderen. Geleide dammen liggen dwars op de kering en zorgen ervoor dat de stroomgeul op voldoende afstand van de kering blijft. Alleen schermdijken en strekdammen/geleidedammen die invloed hebben op het ontwerp van de waterkering worden opgenomen in de legger. De volgende kenmerken worden opgenomen:

1. unieke identificatiecode;
2. lengte in meter;
3. hoogte in meter NAP.

Vispassages

Vispassages maken tweezijdige migratie van vissen tussen oppervlaktewaterlichamen met een verschillend peil mogelijk. De volgende kenmerken worden opgenomen:

1. code vispassage;
2. type vispassage;
3. aantal functionele elementen (bekkenvispassage).

---

[15] NB: vanuit de onderhoudslegger worden alle oeververdedigingswerken in primaire oppervlaktewaterlichamen opgenomen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen oeververdedigingswerken met waterstaatkundige functie (waterstaatswerken) en zonder (overige werken). Zie ook deel B.

Helofytenfilters

In een helofytenfilter zorgen bepaalde planten (helofyten) voor de verbetering van de kwaliteit van water dat er doorheen stroomt. Van helofytenfilters aangelegd voor waterkwaliteitsverbetering in oppervlaktewaterlichamen worden de volgende kenmerken opgenomen:

1. code helofytenfilter;
2. type helofytenfilter;
3. oppervlakte in m^2.

Deel B Onderhoudslegger

1. Algemene uitgangspunten onderhoudslegger

De onderhoudslegger legt de onderhoudsplichtige en onderhoudsverplichting vast voor waterstaatswerken en andere werken die het functioneren van waterstaatswerken kunnen beïnvloeden. De ligging van deze werken wordt geografisch weergegeven op de legger. Bij het selecteren van een werk op de kaart worden aanvullende gegevens getoond (het digitale register). Dit hoofdstuk geeft een uitleg van de begrippen onderhoudsplichtige en onderhoudsverplichting en gaat daarnaast in op onderhoudsvoorschriften en onderhoudsplicht.

1.1 Onderhoudsplichtige (het 'wie')

Een onderhoudsplichtige is een rechtspersoon (bedrijven, organisaties, instellingen, overheden) of een natuurlijk persoon. De onderhoudslegger biedt een overzicht van wie is aangewezen als onderhoudsplichtige. De regels voor de aanwijzing van onderhoudsplichtigen staan in de Waterschapsverordening en voor oeververdedigingswerken in de beleidsnota die gaat over de onderhoudsplicht voor oeververdedigingswerken. De aangewezen onderhoudsplichtige kan een (privaatrechtelijke) onderhoudsovereenkomst aangaan met derden om het voorgeschreven onderhoud voor een werk uit te laten voeren. De aangewezen onderhoudsplichtige blijft echter volledig zelf verantwoordelijk.

De aanwijzing van een onderhoudsplichtige is gerelateerd aan het belang bij de instandhouding van een werk. Over het algemeen zijn waterstaatswerken met een belangrijke (regionale) waterstaatkundige functie in onderhoud bij het waterschap. Een derde wordt als onderhoudsplichtige aangewezen op basis van het profijtbeginsel en individueel belang voor werken die geen functie hebben in het watersysteembeheer voor het algemeen belang. Deze werken worden niet bekostigd via de collectieve waterschapslasten. Voor de aanwijzing van een onderhoudsplichtige vindt dan ook geen financiële compensatie plaats. De totstandkoming van een aanwijzingsbesluit is maatwerk, waarbij er voor het waterschap beleid- en beoordelingsruimte is om een afweging te maken.

Het eigendom van de ondergrond van een oppervlaktewaterlichaam is niet bepalend voor de aanwijzing van een onderhoudsplichtige. Er zijn primaire oppervlaktewaterlichamen waarvan het waterschap de ondergrond niet in eigendom heeft. Het waterschap is desondanks aangewezen als onderhoudsplichtige van het oppervlaktewaterlichaam. Kortom, onderhoudsplichten gelden onafhankelijk van eigendomsrechten.

1.2 Onderhoudsverplichting (het 'waar')

Door op de legger de geografische ligging van waterstaatswerken en overige werken vast te leggen, wordt aangegeven voor welk (waterstaats)werk een onderhoudsplichtige verantwoordelijk is, de onderhoudsverplichting.

Het kan voorkomen dat een onderhoudsplichtige maar voor een deel van een (waterstaats)werk verantwoordelijk is. Wanneer er meerdere onderhoudsplichtigen zijn, ieder voor een deel van het werk, dan wordt dit aangegeven in het digitale register. Zo is voor inlaatduikers onder een weg bijvoorbeeld vaak een onderhoudsverdeling tussen de wegbeheerder en het waterschap. Ook kan gekozen worden om bij meerdere onderhoudsplichtige het werk als meerdere delen op te nemen op de kaart, zoals bijvoorbeeld bij oeververdedigingswerken.

1.3 Onderhoudsvoorschriften (het ‘wat’)

De onderhoudsvoorschriften geven aan wat de onderhoudsplichtige moet doen om het (waterstaats)werk functioneel te houden. Deze voorschriften staan in de Waterschapsverordening, de vergunning voor het werk of het besluit tot aanwijzing van een onderhoudsplichtige van een werk.

Het onderhoud voor waterstaatswerken wordt vaak opgedeeld in gewoon en buitengewoon onderhoud. Gewoon onderhoud is bijvoorbeeld maaien, verwijderen van afval of herstellen van kleine beschadigingen aan een waterstaatswerk. Dit is gericht op het in stand houden van de waterstaatkundige functie. Buitengewoon onderhoud is het in stand houden van een waterstaatswerk volgens de leggerwaarden, vergunning of besluit. Bijvoorbeeld het uitdiepen van een watergang, vervangen van een duiker of het ophogen van een kering.

Hoewel in de legger waterstaatswerken de minimum in stand te houden afmetingen zijn opgenomen, moet bij het (buitengewoon) onderhoud uitgegaan worden van de feitelijke afmetingen van waterstaatswerken. Deze zijn opgenomen in het beheerregister (zie het algemene deel paragraaf 3.1.2). Hierin is bijvoorbeeld ook de onderhoudbaarheid van deze werken verdisconteerd.

1.4 Onderhoudsplicht (het ‘waar’ + het ‘wat’)

Met de term onderhoudsplicht worden de onderhoudsverplichting (‘waar’) en de onderhoudsvoorschriften (‘wat’) gecombineerd. De onderhoudsplicht voor een waterstaatswerk specificeert wat er nodig is voor dit werk om het functioneel te houden.

2 Onderhoudsplichtigen en onderhoudsverplichting

Dit hoofdstuk beschrijft welke werken opgenomen zijn in de onderhoudslegger en welke informatie daarover is opgenomen.

2.1 Welke werken zijn opgenomen in de onderhoudslegger

Voor de volgende werken wordt het onderhoud vastgelegd in de onderhoudslegger:

- waterstaatswerken;
- overige werken die het functioneren van het watersysteem kunnen beïnvloeden.

2.1.1 Waterstaatswerken

Waterstaatswerken zijn opgenomen in de legger waterstaatswerken. Het gaat om oppervlaktewaterlichamen, bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken (zie deel A). De onderhoudsplichtige en onderhoudsverplichting van deze werken wordt opgenomen in de onderhoudslegger.

2.1.2 Overige werken

Werken in of rondom waterstaatswerken die niet dienen voor het beheer van het watersysteem kunnen wel het functioneren hiervan beïnvloeden. In de onderhoudslegger worden de werken opgenomen met een risico voor het functioneren van het watersysteem. Het gaat om:

- bruggen in primaire oppervlaktelichamen;
- oeververdedigingswerken zonder waterstaatkundige functie in primaire oppervlaktewaterlichamen;
- vergunde bouwwerken in primaire oppervlaktewaterlichamen;
- vergunde bouwwerken met fundering in/op de waterkering (zoals windturbines);
- objecten > 30 cm in diameter door de waterkering (zoals grotere leidingen).

Door het opnemen van de onderhoudsplichtigen en onderhoudsverplichtingen van deze werken in de onderhoudslegger, ontstaat een duidelijk overzicht en is het mogelijk om bij achterstallig onderhoud en verzakkingen efficiënt bestuursrechtelijk te kunnen handhaven.

2.2 Welke informatie is opgenomen in de onderhoudslegger?

2.2.1 Waterstaatswerken

In de onderhoudslegger wordt voor waterstaatswerken opgenomen:

1. ligging (onderhoudsverplichting);
2. onderhoudsplichtige(n) gewoon onderhoud;
3. onderhoudsplichtige(n) buitengewoon onderhoud;
4. titel aanwijzing onderhoudsplichtige(n) (uniek nummer).

Voor de ligging worden de symbolen uit de legger waterstaatswerken gebruikt.

2.2.2 Overige werken

Het onderhoud van overige werken ligt doorgaans bij een andere partij dan het waterschap. Er wordt daarom geen onderscheid gemaakt in gewoon of buitengewoon onderhoud[16]. In de onderhoudslegger wordt voor overige werken opgenomen:

1. ligging (onderhoudsverplichting);
2. onderhoudsplichtige(n);
3. titel aanwijzing onderhoudsplichtige(n) (uniek nummer).

[16] NB. Voor oeververdedigingswerken wordt onderscheid gemaakt in werken met waterstaatkundige functie (een waterstaatswerk) en zonder (een overig werk). Voor de eerste categorie worden vanuit de legger waterstaatswerken gegevens over de vorm, afmeting en constructie opgenomen en vanuit de onderhoudslegger een onderhoudsplichtige voor buitengewoon en gewoon onderhoud. Voor de tweede categorie wordt vanuit de onderhoudslegger enkel de onderhoudsplichtige (zonder onderscheid gewoon/ buitengewoon) opgenomen.

Bijlage 1: Begrippenlijst

Beheerregister:	het beheerregister bevat basisdata over de waterstaatswerken en overige werken in het beheergebied van het waterschap die voor het watersysteem- en zuiveringsbeheer van belang zijn. Naast de leggerwaarden, worden hierin bijvoorbeeld ook actuele feitelijke gegevens van werken in het veld opgenomen. Het beheerregister vormt daarmee de basis voor het dagelijks beheer en onderhoud.
Bekleding waterkering:	de bovenlaag die dient ter bescherming van de waterkering.
Beperkingengebied:	aangewezen gebied, weergegeven op een geotechnische kaart, waar vanwege de aanwezigheid van een werk of object regels gelden over activiteiten die gevolgen (kunnen) hebben voor dat werk of object.
Berm waterkering:	horizontale of licht hellende strook grond als deel van een kering.
BGT:	de Basis Registratie Grootschalige Topografie is een digitale kaart van Nederland waarop de inrichting van de fysieke omgeving is vastgelegd.
Bergingsgebied:	een gebied bestemd voor tijdelijke berging van water wanneer dit nodig is. Aan het gebied is hiervoor een waterstaatskundige functie toegekend, maar het is geen oppervlaktewaterlichaam.
Beschermingszone:	Aan een waterstaatswerk grenzende zone, waarin ter bescherming van dat werk voorschriften en beperkingen kunnen gelden. Onder de omgevingswet wordt de beschermingszone vervangen door werkings- en beperkingengebieden.
Dam:	een wal in een oppervlaktewater die het water tegenhoudt.
Insteek:	snijlijn van het talud van een oppervlaktewaterlichaam met het maaiveld.
Kruin:	het hoogst gelegen deel van een waterkering.
Maaiveld:	hoogteligging van het grondoppervlak in een gebied, met uitzondering van taluds en bermen of andere (kunstmatige) verhogingen dan wel verlagingen.
Natuurvriendelijke oever:	dit zijn oevers die zijn aangelegd om specifiek de natuurfunctie ervan te versterken. De oevers zijn een geleidelijke overgang tussen land en water en kunnen variëren in omvang, van een plasberm van 1 meter breed tot een zeer brede oever met poeltjes en inhammen. In de legger zijn natuurvriendelijke oevers weergegeven als kenmerk van een oppervlaktewaterlichaam.
NAP:	Normaal Amsterdams Peil, het Nederlands standaard vergelijkingsvlak voor de hoogteligging.

Normatieve afmeting:	Minimale afmeting die een waterstaatswerk moet hebben om aan de (wettelijke) normen voor de gestelde functie(s) te voldoen.
Object:	door de mens geproduceerd of gerealiseerd voorwerp, constructie, bouwwerk.
Onderhoudsplichtige:	de natuurlijke persoon, rechtspersoon of instelling die verantwoordelijk is voor het in goede staat en functioneel houden van een object.
Ondersteunend kunstwerk:	een civieltechnische constructie (waarvoor andere materialen dan aarde en zand zijn gebruikt) met een waterstaatkundige functie.
Oppervlaktewaterlichaam:	samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, en de bijbehorende bodem, oevers, alsmede flora en fauna.
Profiel:	doorsnede van een object in lengterichting, in dwarsrichting of langs een verticaal, waarbij kenmerken van het object langs de doorsnede worden vastgelegd.
Projectbesluit:	Het projectbesluit is een instrument voor waterschappen, provincies en het Rijk voor het mogelijk maken van vaak complexe projecten met een publiek belang. Voorbeelden zijn de aanleg of uitbreiding van een snelweg of de versterking van een primaire waterkering.
Steiger:	een constructie boven het water, meestal langs een oever, die dient voor het afmeren van schepen of woonschepen.
Talud:	onder helling gelegen vlak
Vismigratie:	het stroomopwaarts trekken van vissen om voort te planten.
Waterkering:	waterkeringen zijn kunstmatige hoogten, (gedeelten van) natuurlijke hoogten of hooggelegen gronden, met ondersteunende kunstwerken, die een waterkerende of mede een waterkerende functie hebben.
Waterstaatswerk:	een oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk.
Wateroverlast:	verzamelterm voor schade, ongemak en ontreddering door hoge waterstanden ten gevolge van overvloedige neerslag en/of onvoldoende ontwatering
Waterschapsverordening:	verordening van een waterschap of hoogheemraadschap ter bescherming en instandhouding van waterstaatswerken. De verordening bevat alle regels over de fysieke leefomgeving die het waterschap stelt binnen zijn beheergebied, gekoppeld aan werkings- en beperkingengebieden.
Werken:	alle door menselijk toedoen ontstane of gemaakte constructies of inrichtingen, inclusief bouwwerken, en restanten daarvan

Werkingsgebied:	een ruimtelijk gebied, weergegeven op een geotechnische kaart, waarop een regel vanuit de Waterschapsverordening betrekking heeft.

Bijlage 2: Wettelijk kader

Legger waterstaatswerken

Omgevingswet: Artikel 2.39

1. De beheerder van waterstaatswerken stelt een legger vast, waarin is omschreven waaraan die waterstaatswerken naar ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op waterstaatswerken die op grond van artikel 2.18, tweede lid, of 2.20, derde lid, in beheer zijn bij een ander openbaar lichaam dan een waterschap of het Rijk.
3. Als bijlage bij de legger wordt voor primaire waterkeringen of waterkeringen waarvoor omgevingswaarden zijn vastgesteld als bedoeld in artikel 2.13, eerste lid, onder a, of 2.15, eerste lid, onder e, een technisch beheerregister opgenomen, waarin de voor het behoud van het waterkerend vermogen kenmerkende gegevens van de constructie en de feitelijke toestand nader zijn omschreven.
4. Bij of krachtens omgevingsverordening of, voor waterstaatswerken in beheer bij het Rijk, algemene maatregel van bestuur, kan vrijstelling worden verleend van de in het eerste lid bedoelde verplichtingen voor waterstaatswerken die zich naar hun aard of functie niet lenen voor het omschrijven van die elementen, of die geringe afmetingen hebben.

Waterwet: Artikel 5.1

1. De beheerder draagt zorg voor de vaststelling van een legger, waarin is omschreven waaraan waterstaatswerken naar ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen. Van de legger maakt deel uit een overzichtskaart, waarop de ligging van waterstaatswerken en daaraan grenzende beschermingszones staat aangegeven.
2. De legger gaat vergezeld van een technisch beheerregister met betrekking tot primaire waterkeringen dan wel waterkeringen ten aanzien waarvan toepassing is gegeven aan artikel 2.4, waarin de voor het behoud van het waterkerend vermogen kenmerkende gegevens van de constructie en de feitelijke toestand nader zijn omschreven.
3. Bij of krachtens provinciale verordening of, ten aanzien van waterstaatswerken in beheer bij het Rijk, algemene maatregel van bestuur kunnen nadere voorschriften worden gegeven ten aanzien van de inhoud, vorm en periodieke herziening van de legger voor daarbij te onderscheiden categorieën van waterstaatswerken. Voorts kan daarbij vrijstelling worden verleend van de in het eerste lid bedoelde verplichtingen met betrekking tot bepaalde waterstaatswerken die zich naar hun aard of functie niet lenen voor het omschrijven van die elementen dan wel van geringe afmetingen zijn.

Omgevingsverordening provincie Groningen 2022

Artikel 6.7 Legger
Lid 1
De legger bedoeld in artikel 2.39 van de wet, bevat naast het bepaalde in het eerste lid van dat artikel, in ieder geval:

a. het lengteprofiel en de dwarsprofielen van de primaire en regionale waterkeringen;
b. de gemiddelde dwarsprofielen van de oppervlaktewaterlichamen en (nood)bergingsgebieden in beheer bij het waterschap;

c. een omschrijving van de ondersteunende kunstwerken en de bijzondere constructies die deel uitmaken van de primaire en regionale waterkeringen in beheer bij het waterschap; en
d. een omschrijving van de ondersteunende kunstwerken en de bijzondere constructies die deel uitmaken van de oppervlaktewaterlichamen en (nood)bergingsgebieden in beheer bij het waterschap.

Lid 2
Na vaststelling van de legger herziet het waterschapsbestuur deze ten minste iedere tien jaar of stelt deze vast.

Artikel 6.10 Instructieregel veiligheid regionale waterkeringen
Lid 1
In de legger worden de regionale waterkeringen, bedoeld in artikel 2.3, eerste lid, exact begrensd.

Omgevingsverordening provincie Drenthe 2018

Artikel 9.21 Legger waterstaatswerken

1. Op grond van artikel 5.1, derde lid, van de Waterwet, geldt in het geval van meanderen van een oppervlaktewaterlichaam dat daarvoor in de legger wordt opgenomen ten minste de ruimtelijke begrenzing en het minimale dwarsprofiel.
2. Op de overzichtskaart bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, van de Waterwet is ten aanzien van de primaire- en regionale waterkeringen tevens aangegeven het profiel van vrije ruimte inhoudende de ruimte ter weerszijden van en boven een primaire en regionale waterkering die naar het oordeel van de beheerder benodigd is ten behoeve van een toekomstige versterking van de waterkering.
3. In afwijking van artikel 5.1, eerste lid, van de Waterwet, wordt in het geval van bergingsgebieden in de legger alleen opgenomen de ruimtelijke begrenzing en het bergend vermogen.
4. Gedeputeerde staten kunnen bepalen dat artikel 5.1, eerste lid, van de Waterwet, gedurende een daarbij vast te stellen termijn niet van toepassing is op daarbij aan te wijzen waterkeringen of onderdelen daarvan.
5. Gedeputeerde staten kunnen voor waterstaatswerken vrijstelling verlenen van de leggerplicht bedoeld in artikel 5.1 van de Waterwet met betrekking tot vorm, afmeting en constructie indien deze waterstaatswerken zich naar hun aard of functie niet lenen voor omschrijving van die elementen.

Omgevingsverordening provincie Fryslân 2022

Artikel 3.13 Legger

De legger bevat naast het in artikel 2.39, eerste lid van de wet bepaalde in ieder geval:

a. een omschrijving van de ondersteunende kunstwerken en de bijzondere constructies die deel uitmaken van de werken genoemd in de wet;

b. een aanduiding van de exacte reserveringszones die nodig zijn voor de toekomstige versterking van de primaire waterkeringen als bedoeld in artikel 5.38 van het Besluit kwaliteit leefomgeving, en waarvan de geometrische begrenzing is vastgelegd in Bijlage 3.3.

c. ten aanzien van lijst C, Bijlage 3.4 behorende bij deze verordening: de ligging, het vaarwegprofiel, gecombineerd met het hydrologische en ecologische profiel en de vaarwegklasse E, of F.

Artikel 3.14 Uitzondering leggerplicht

Gedeputeerde staten kunnen voor waterstaatswerken vrijstelling verlenen van de leggerplicht vorm, afmeting en constructie, wanneer deze waterstaatswerken zich naar hun aard of functie niet lenen voor omschrijving van die elementen, of die geringe afmetingen hebben.

Onderhoudslegger

Waterschapswet artikel 78

Lid 2. Tevens stelt het algemeen bestuur vast de legger waarin onderhoudsplichtigen of onderhoudsverplichtingen worden aangewezen.